

Political Science and Law Nizhyn Gogol State University (Nizhyn, Ukraine), E-mail: kaf-polit-prava@ukr.net

The problem of national sovereignty and European integration: in search of balance.

Abstract. *In the context of the European integration the measurement of national sovereignty issue is of particular importance. This problem has been generated by the processes of globalization and European integration of the states.*

The main question is, what should be the limits of national sovereignty? What is the mechanism that should guarantee the right amount of national sovereignty?

Under modern conditions this mechanism is seen democracy. The relationship between national sovereignty and democracy is important. Democracy is a political mechanism, which allows on the basis of equal rights and equal opportunities to find viable principles of preventing and solving conflicts.

The protection of national sovereignty issues is slowing global and European solutions regarding the process of searching for problems that require such solutions. There are cross-border problems that require cross-border solutions and certain structures. But these problems are felt at the national level, and people see the search for global solutions as a threat to national sovereignty.

There are examples of European solidarity around common values and the onset of a sense of belonging and participation. These aspects are by far the best antidote for fear of external interventionism. As though it may sound paradoxical, the stronger is the development of European solidarity, the weaker is the concern about national sovereignty. Therefore, the benefit of the national sovereignty of the arguments above does not relieve the country from the consequences of globalization, but contributes to their isolation.

In essence, the European integration project has never been considered as a factor in the refusal of the Member States on the part of its national sovereignty. That is why the basic theory of European integration operates exclusively notions of sovereignty association and cooperation, aiming not to replace one another and to the multiplication of forces and capabilities of each participant.

An analysis of the research problem suggests that the future European and global order largely depends on achieving a balance within the dichotomy of integration - sovereignty.

Key words: *European integration, national sovereignty, democracy, globalization, global issues, European solidarity.*

УДК 327(477:4-13)“2014/2015”(045)

Лисак В. Ф.

доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Маріупольський державний університет (Маріуполь, Україна), E-mail: fifitau@ukr.net

ВІДНОСИНИ З ГРЕЦЬКОЮ РЕСПУБЛІКОЮ В КОНТЕКСТІ СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОГО НАПРЯМКУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Анотація. *Розглянуто двосторонні відносини України і Грецької Республіки, як країни Європейського Союзу в контексті середземноморського напрямку зовнішньої політики нашої держави. Проаналізовано сучасні політичні, торгівельно-економічні та культурно-гуманітарні зв'язки. Увага приділена ставленню влади Греції до подій в Україні.*

Ключові слова: *зовнішня політика, середземноморський напрямок, Грецька Республіка, політичні відносини, торгівельно-економічне співробітництво, культурно-гуманітарні зв'язки.*

В сучасних міжнародних відносинах відбуваються значні зміни. Сьогодні ми є свідками того як суспільно-політична, економічна криза, конфлікти, революції всередині окремих країн світу можуть вплинути на інші країни, регіони і в цілому на міжнародні відносини. Одним з доволі актуальних в сучасних міжнародних відносинах є Середземноморський регіон. Небезпечним є суспільно-політичне та економічне становище країн Арабського Магрибу, в яких відбулися «арабські революції». Так само відчутною є криза в європейських країнах південного узбережжя Середземного моря, таких як Італія, Греція.

Україна як суб'єкт міжнародних відносин зацікавлена в інтеграції в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі. Останні правові документи нашої держави акцентують увагу на розвитку торгівельно-економічного, науково-технічного, інвестиційного співробітництва з іноземними державами на засадах взаємної вигоди. В цьому контексті цікавим для Української зовнішньої політики є Середземноморський регіон. Враховуючи, що морські шляхи з України у світ пролягають саме через Босфор та окремі проекти постачання енергоносіїв для нашої держави пов'язані з Середземномор'ям, важливим є подальший розвиток відносин України з країнами Середземного моря.

Одною з таких Середземноморських країн є Грецька Республіка. Враховуючи культурні та історичні зв'язки двох держав, а також важливість політичних та торгово-економічних відносин на сьогоднішній день велике значення має дослідження та аналіз двосторонніх відносин України та Грецької Республіки, як одної з країн Європейського Союзу та Середземномор'я. Звертаючи увагу на кризові явища, які характерні для наших країн в останні роки, вивчення стану двосторонніх відносин України та Грецької Республіки становить одну з актуальних проблем зовнішньої політики нашої держави.

Метою статті є дослідження двосторонніх відносин України та Грецької Республіки в контексті середземноморського напрямку зовнішньої політики нашої держави. Доцільним є проаналізувати політичні відносини двох держав на сучасному етапі, торгово-економічне співробітництво та культурно-гуманітарні питання.

Дана проблематика знайшла свого втілення в розробках ряду українських науковців. Перш за все слід назвати роботи К. В. Балабанова, Н. О. Терентьєвої, С. В. Мякушко, М. В. Булика та інших. Зокрема, К. В. Балабанов присвятив свої дослідження міжнародній діяльності Маріупольського державного університету, в рамках чого розкрито зв'язки університету з Грецькою Республікою [1, 2]. Українсько-грецькі культурні зв'язки привернули увагу дослідниці Н. О. Терентьєвої [3, 4]. Комплексному дослідженню українсько-грецьких відносин присвячена дисертація С. В. Мякушко [5]. Соціально-політичний розвиток Греції в умовах євроінтеграції висвітлено в роботах М. В. Булика [6]. Вищезгадані роботи мають безперечну цінність в розумінні двосторонніх відносин держав від початку здобуття Україною незалежності. Тим не менше, з огляду на сучасні зміни, які відбуваються в наших країнах, комплексне дослідження сучасного стану відносин України та Грецької Республіки має виключне значення в контексті середземноморського напрямку зовнішньої політики України.

Договірні-правова база відносин на сьогодні складається з 44-х чинних документів. Визначальне значення має Протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Грецькою Республікою та Угода між Урядом України та Урядом Грецької Республіки про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво, підписані 15 січня 1992 року [7]. На сьогоднішній день 11 двосторонніх угод перебувають на опрацюванні сторін.

В політичній площині двосторонніх відносин відбувається діалог на рівні зовнішньополітичних відомств та міжпарламентське співробітництво. Своє значення мають двосторонні органи високого рівня, такі як Українсько-грецька міжурядова спільна робоча група з питань економічного, промислового і науково-технічного співробітництва, Міжвідомча українсько-грецька комісія з питань автомобільних перевезень та інші. Так само важливою формою політичного співробітництва виступають консультації з питань політики, безпеки, євроінтеграції тощо.

Постійна делегація України бере участь у роботі Парламентської асамблеї Чорноморського економічного співробітництва (ПАЧЕС). До її складу входять 9 народних депутатів України. Члени української делегації також беруть участь у роботі комітетів ПАЧЕС. Протягом 2014 року українська парламентська делегація взяла

участь у 43-й (травень) та 44-й (грудень) сесіях ГА ПАЧЕС, які відбулись в Афінах [8].

З урахуванням подій в Україні, а саме Революції Гідності, що почалася восени 2013 року, слід звернути увагу на зміни, що відбулися у політичній сфері двосторонніх відносин. Після подій лютого 2014 року Україну відвідав віцепрем'єр-міністр, глава МЗС Греції і лідер коаліційної соціал-демократичної партії «ПАСОК» Є. Венізелос, який підтримав територіальну цілісність України, заявивши про готовність Афін очолити ініціативу з проведення міжнародного саміту, присвяченого проблематиці надання Україні економічної допомоги, засудив спекуляції щодо становища грецької меншини і вказав, що Україна, якщо буде відповідати Маастрихтським критеріям, має можливість вступити до ЄС [8]. Таким чином, цей крок можна вважати формальним визнанням нової влади в Україні, яка прийшла на зміну режиму В. Януковича.

У той же час варто відзначити, що Греція у першій половині 2014 року головує в ЄС, однак прем'єр Греції Антоніс Самарас не назвав серед пріоритетів Греції на цей час ані підтримку політики «Східного партнерства», ані Угоди про асоціацію з Україною [11].

Що стосується проведення референдуму у Криму, то грецька сторона виступила проти російського військового втручання та висловила на підтримку територіальної цілісності, незалежності, суверенітету та існуючих кордонів України.

У той час як офіційний уряд Греції м'яко позначив, що, як і вся Європа, підтримує нову українську владу, то опозиція відразу ж заявила про своє невизнання того, що відбувається в Україні. Лідер ліворадикальних сил Греції СІРІЗА Алексіс Ципрас наголосив, що позиція ЄС щодо приєднання Криму до Росії та прийняті санкції ведуть до холодної війни.

Крім того, Ципрас зазначив, що підтримуючи Україну, Євросоюз відкрито допомагає ультраправим і профашистським силам, а між тим, їх наявність суперечить стандартам єдиної демократичної Європи. Він призвав ЄС не визнавати уряд в Україні та підтримати вимогу Росії змінити устрій української держави на федерацію [12].

Також було згадано про стан грецької меншини в Україні, особливо етнічних греків Приазов'я, які можуть піддатися загрозам з боку українських неонацистів. Партія СІРІЗА голосувала проти угоди про асоціацію України з ЄС, а також утрималася на голосуванні по резолюції із засудженням закриття правозахисної організації «Меморіал».

Антиукраїнську риторику також активно експлуатує ультраправа екстремістська партія «Золотий світанок», окремі представники якої разом з грецькими комуністами були спостерігачами на організованому російською стороною референдумі у Криму.

У той же час, варто відзначити, що тодішньому керівництву Греції санкції проти Росії були не вигідні, адже РФ є достатньо вагомим економічним партнером країни. Однак уряд не пішов проти позиції ЄС щодо впровадження санкцій [11].

В цілому прагнення політичної еліти Греції зберегти доступ до російського ринку і енергоресурсів в умовах кризової ситуації в соціально-економічній сфері зумовило їх обачне ставлення до приєднання до санкцій США і ЄС проти Росії. Тим не менше протягом 2013 – 2014 років Україна та Греція підтримували активні взаємовідносини. Розвивався діалог на рівні зовнішньополітичних відомств та міжпарламентське співробітництво.

На сьогоднішній день можна говорити про деякі зміни у ставленні влади Греції до ситуації на території України. Взимку 2015 року в Греції було проведено парламентські вибори, на яких перемогу одержала Коаліція радикальних лівих сил – СІРІЗА, що сформувала правлячу коаліцію з правоцентристською партією «Незалежні греки». У лютому 2015 року був також обраний новий президент Грецької Республіки – Прокопіс Павлопулос, член партії Нова Демократія (право-

центристська) [9, 10].

Прийшовши до влади, СІРІЗА, незважаючи на радикальні коріння Алексіса Ціпрас і його партії, значно змінилася, позиціонуючи себе як ліву, але не обов'язково антиєвропейську політичну партію.

По-перше, Грецька Республіка визнала новий уряд України та готова співпрацювати з ним, як на двосторонньому рівні так і в рамках ЄС. Хоча пізніше тому, знаходячись в опозиції, Ціпрас називав уряд неонацистами.

По-друге, ставши офіційним представником інтересів грецького народу, партія СІРІЗА не визнає анексію Криму. Це пов'язано з проблемою Кіпру, який фактично розділений між турками-кіпріотами і греками-кіпріотами. Цього поділу греки не визнають, називаючи дії Туреччини окупацією. Таким чином, визнавши приналежність Криму до Росії, Греція може створити сама для себе міжнародний прецедент.

На сьогоднішній день А. Ціпрас виступає за мирне врегулювання ситуації на Донбасі і перетворення України в «міст співробітництва» між ЄС і Росією. Керівництво партії схильне до пошуку компромісу з Кремлем щодо політики по Україні [14].

Головним питанням сьогодні є ставлення Греції щодо введення нових санкцій проти Росії. Після приходу до влади було розповсюджено інформацію про те, що Греція готується накласти вето на санкції проти Росії, однак міністр фінансів Греції Янніс Варуфакіс спростував дану інформацію. Таким чином, можна говорити, що Греція проводить політику щодо налагодження економічних стосунків з РФ, у той час як країна має таку саму позицію стосовно української кризи, як інші країни – члени ЄС, незважаючи на знаходження при владі лівої партії. Це пов'язано з тим, що Греція сама знаходячись у кризовому становищі потребує підтримки з боку ЄС [13].

У даний час Афіни не прагнуть отримати підтримки від країн, що не входять в євронону, в тому числі, від Росії, сказав глава фінансового відомства. У той же час, він висловився за необхідність якнайшвидшого досягнення домовленостей з урядом у Москві про шляхи врегулювання української кризи.

Торгівельно-економічне українсько-грецьке співробітництво сьогодні характеризується деяким уповільненням. Це в цілому можна пояснити кризовими явищами в економіці, зниженням життєвого рівня населення країн та ризиками для інвестиційної діяльності в умовах війни на Сході України. В порівнянні з 2013 роком, у 2014 році відбулося збільшення загального товарообігу між двома державами з 505,4 млн. дол. США до 509,6 млн. дол. США. При цьому експорт зменшився на 11,7 %, а імпорт збільшився на 11,1 %. Показники двосторонньої торгівлі послугами у відповідний період показали зменшення на 13,1 млн. дол. США. В структурі українського експорту товарів до Греції переважали чорні метали. Їх вартість становила 68,8 млн. дол. США і в загальному експорті дорівнювала у 2014 році 47,8 %. Другу позицію займали насіння і плоди олійних культур. Цих товарів Україною до Греції було експортовано на суму 49,2 млн. дол. США і відповідно в загальній структурі дорівнювало 27,5 %. Вагомим була і торгівля жирами та олією тваринного та рослинного походження. Показники торгівлі товарами цієї групи становили 16,8 млн. дол. США або 10,8 % до загального експорту товарів. Своє значення в експорті мають палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки та їстівні плоди та горіхи. Втім порівняно з 2013 роком відбулося зменшення обсягів експорту чорних металів на 27 % в загальному експорті і майже на 7 % насіння і плодів олійних культур. Навпаки збільшення характерно для експорту жирів та олій тваринного та рослинного походження на 20 %. Так само позитивна динаміка диверсифікації характерна для деревини та виробів з неї, скла, машинно-технічної продукції, приладів та устаткування [16].

В структурі імпорту товарів з Греції до України провідне місце у 2014 році належало паливам мінеральним, нафті і продукції її перегонки. В загальній структурі

усього експорту Греції до України вони склали 60,7 %. Порівняно з 2013 роком в цій групі відбулося зростання на 289,3 % до загального імпорту. Так само важливе місце належить їстівним плодам та горіхам, засобам наземного транспорту, фармацевтичній продукції, міді і виробам з неї, тютюну і промисловим його заміниками [16].

Перші три місяці 2015 року показують зменшення обсягів товарообігу між двома країнами. Експорт зменшився майже на 16 % до відповідного періоду 2014 року, а імпорт майже на 18 %. Серед основних груп експорту товарів до Греції на першому місці знаходяться чорні метали. До відповідного періоду 2014 року вони становлять 95,8 %. Насіння і плоди олійних культур дорівнюють 17,1 % в структурі загального експорту, а до відповідного періоду 2014 року – 77,4 %. Третя позиція в структурі загального експорту належить зерновим культурам – 9,4 % і в порівнянні з 2014 роком відбулося значне зростання. Серед імпорту перше місце належить паливам мінеральним, нафті і продукції її перегонки (67,7 % в загальній структурі імпорту), далі йдуть їстівні плоди та горіхи, фармацевтична продукція, різна хімічна продукція, пластмаси та полімерні матеріали [17].

Так само у 2014 році зареєстровано скорочення двосторонньої торгівлі послугами. В цілому, веденню співпраці в значній мірі заважають наслідки фінансової кризи, спад активності в єврозоні, недостатня розвиненість складової підтримки експорту адміністративної системи України, проблеми з ліквідністю фінансових інституцій Греції тощо [16].

Свідченням значного інтересу до розвитку торгово-економічного співробітництва між областями України та регіонами Північної Греції є створення в Салоніках Грецько-української торговельно-промислової палати, яка об'єднує 25 грецьких компаній різних сфер економічної діяльності.

Крім того, значний економічний потенціал Донецької, Луганської Дніпропетровської, Харківської та інших областей України дозволяє розвивати взаємовигідні ділові контакти між українськими і грецькими підприємствами.

Важливим у відносинах між Україною та Грецією є питання культурних зв'язків. Особливої уваги у цьому контексті потребує питання української громади в Греції. Її кількість становить близько 25 тис. осіб (або 0,22 % від загального складу населення країни), з них, за інформацією грецьких міграційних органів, близько 21 тис. осіб – представники трудової міграції, які тимчасово проживають в країні. Переважна більшість українців проживають у м. Афіни, чисельними є також українські громади на о. Крит та у м. Салоніки і Патра.

У країні зареєстровані та діють 5 громадських об'єднань українців – Товариство української діаспори Греції «Українсько-грецька думка», Культурно-освітній центр «Берегиня», Центр збереження і розвитку української культурної спадщини «Трембіта», Асоціація українців Греції «Український журавлиний край», об'єднання «Українці Греції». При перших трьох з них діють українські суботні школи. При Посольстві України в Грецькій Республіці діє Громадська рада голів українських об'єднань Греції [18].

Важливою сферою співпраці є співробітництво у галузі освіти та культури. На сьогодні укладено понад 20 прямих угод про співробітництво між українськими та грецькими університетами. Інтенсивно розвивається співпраця в рамках реалізації міжнародних програм [19].

Однак, відсутність комплексної державної програми репрезентації освітнього потенціалу і брак фінансування, перешкоджає проведенню масштабних заходів у сфері освіти на постійній основі. Партнерство в основному реалізується шляхом співпраці окремих університетів. Багаторічна співпраця об'єднує Київський національний університет, Київський університет інженерів цивільної авіації, Київський національний торговельно-економічний університет, Харківський національний університет, Харківський політехнічний університет, Харківську

національну юридичну академію, Одеський національний морський університет, Тернопільську академію народного господарства, Маріупольський державний університет з університетами Афін, Салонік, Патри та Яніни. Вищі навчальні заклади України і Греції співпрацюють в рамках програми Європейського Союзу «TEMPUS-TACIS» [18].

Особлива роль у розвитку відносин України та Греції в галузі освіти належить Маріупольському державному університету, який в даний час є центром грецької освіти і грецького національного відродження в Україні. На сьогоднішній день підписані угоди з 14 закордонними організаціями та установами Грецької Республіки, серед яких Іонічний, Яннінський, Патрський, Македонський університети, Афінський національний університет ім. Каподистрії, Фракійський університет ім. Демокрита, Салонікський університет ім. Аристотеля, Мерія о. Калімнос (Грецька Республіка), Грецька Палата Міжнародної Торгівлі, Генеральний секретаріат греків зарубіжжя, Генеральне консульство, Центр стратегічних досліджень «Стратеджі Інтернешнл», Інститут неоелліністичних досліджень [20].

Університет активно впроваджує розвиток зв'язків з освітніми, громадськими та урядовими установами Греції; стажування викладачів і студентів у Греції; проведення на його базі різноманітних заходів за участю грецьких гостей і прийом делегацій; проведення міжнародних семінарів і науково-практичних конференцій; обмін науковою та культурною інформацією; спільна участь у міжнародних програмах та проектах. МДУ активно співпрацює з дипломатичними представництвами Греції в Україні. Зокрема, у березні 2014 року Маріуполь відвідав перший віце-прем'єр-міністр, міністр закордонних справ Греції Евангелос Венізелос. У Федерації грецьких товариств України відбулася зустріч Генерального консула Грецької Республіки в Маріуполі Дімітріса Папандреу, голови ФГТУ Олександри Проценко-Пічаджи, ректора МДУ Костянтина Балабанова та інших представників грецької діаспори Приазов'я [20].

В структурі Маріупольського державного університету діє факультет грецької філології, де відбувається підготовка спеціалістів з новогрецької мови та перекладу. У 1997 року з ініціативи Центру вивчення та розвитку грецької культури Причорномор'я при Маріупольському державному університеті було відкрито філію Центра. Робота Центру спрямована на розповсюдження вивчення новогрецької мови, розвиток грецької культури, науки та розширення культурних відносин між Грецією та країнами Причорномор'я. У 2006 році на базі факультету грецької філології було відкрито Центр грецької мови з правом проведення кваліфікаційних екзаменів з новогрецької мови на отримання сертифікату міжнародного зразка. Міністерство освіти, релігії, культури та спорту Греції направляє викладачів новогрецької мови для педагогічної діяльності в МДУ. За активного сприяння та фінансової підтримки Фонду «Анастасіос

Г. Левендіс» у 2006 році на факультеті грецької філології було відкрито унікальну бібліотеку елліністичних студій «Костянтинос Левендіс». На базі факультету у 2007 році було відкрито Інститут українсько-грецької дружби та елліністичних досліджень [21].

Таким чином, двосторонні відносини з Грецькою Республікою представляють один з актуальних напрямків зовнішньої політики України. Це демонструють політичні, торгово-економічні та культурно-гуманітарні зв'язки. Тим не менше останні події в двох країнах вплинули на ставлення влади Греції до України. Можна констатувати, що Греція, як країна Європейського Союзу, підтримує антиросійські санкції. Суспільно-політичні події в Греції продемонстрували деяку розбіжність в поглядах політичних партій щодо української кризи і війни на Сході України. Втім на сьогоднішній день відбувається подальше співробітництво між урядами двох країн. Торгівельно-економічні відносини відчують на собі наслідки кризових явищ. Відбувається зменшення загального товарообігу. Скорочення експорту

пов'язано з війною на Сході України, внаслідок чого зменшилися обсяги продукції, яка поставлялася з підприємств Донбасу. Скорочення послуг грецьким споживачам наданих Україною у 2014 році пов'язано з тим, що значна їх кількість припадала на анексований Росією Крим. Зокрема, це стосується обслуговування грецьких суден та екіпажів. Вагоме значення у двосторонніх відносинах належить співробітництву в галузі освіти та культури. Останніми роками свій внесок в міждержавні відносини зробили провідні університети України та Грецької Республіки. Все це доводить, що Греція є важливим партнером в контексті середземноморського напрямку зовнішньої політики України

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Балабанов К. В. Багатовекторний характер міжнародної діяльності МДГУ / К. В. Балабанов // Зовнішні справи. – 2010. – № 1. – С. 49 – 53.
2. Балабанов К. В. Украина – Греция: с любовью в сердце : выступления, статьи, интервью, размышления / К. В. Балабанов. – Донецк : Нац. союз писателей Украины, журнал «Донбасс», 2004. – 504 с.
3. Терентьева Н. А. Греки в Украине: экономическая и культурно-просветительская деятельность (XIX–XX вв.) / Н. А. Терентьева. — К., 1999.
4. Терентьева Н. Українсько-грецькі культурні зв'язки: формування та культурне життя діаспори в Греції [Електронний ресурс] / Н. Терентьева. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/12988/18-Terenteva.pdf?sequence=1>. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
5. Мякушко С. В. Суспільно-політичні, економічні, наукові зв'язки України та Греції (90-ті роки XX ст.) / С. В. Мякушко: Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. політ. наук: 23.00.02 – політичні інститути і процеси / НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. – К., 2003. – 27 с.
6. Булик М. В. Соціально-політичний розвиток Греції в умовах європейської інтеграції / М. В. Булик. – К.: МДУ, 2013. – 280 с.
7. Договірні-правова база між Україною та Грецією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://greece.mfa.gov.ua/ua/ukraine-gr/legal-acts>. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
8. Політичні відносини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://greece.mfa.gov.ua/ua/ukraine-gr/diplomacy>. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
9. Эрман Г. Кто пришел к власти в Греции и чем это чревато для Украины [Електронний ресурс] / Георгий Эрман. – Режим доступу: http://news.liga.net/articles/politics/4908297-who_came_to_power_in_greece_and_what_it_means_for_ukraine.htm. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
10. Даннет К. Угроза для Украины с юго-запада – выборы в Греции [Електронний ресурс] / К. Даннет. – Режим доступу : <http://uacrisis.org/ru/16777-threat-to-ukraine-from-the-southwest>. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
11. Греція серед пріоритетів президенства в ЄС не назвала «Східне партнерство» і Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unian.ua/politics/859498-gretyia-sered-prioritetiv-prezidentstva-v-es-ne-nazvala-shidne-partnerstvo-i-ukrajinu.html. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
12. Новый премьер Греции называл Украину «неонацистской» - СМИ [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zn.ua/WORLD/novyy-premer-gretyi-nazyval-ukrainu-neonacistskoj-smi-165337.html> (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
13. МИД Греции: Украинский конфликт создает проблемы в отношениях РФ и Греции [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unian.net/world/1028930-mid-gretyi-ukrainskiy-konflikt-sozdaet-problemy-i-otnosheniyah-rf-i-gretyi.html. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
14. Позицію Греції щодо санкцій неправильно зрозуміли - міністр фінансів [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.eurointegration.com.ua/news/2015/01/29/7030250/ (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
15. Хотин Р. Греція починає головувати в Євросоюзі – Україні час покладатись на власні сили [Електронний ресурс] / Р. Хотин. – Режим доступу : www.unian.ua/politics/866356-gretyia-pochinae-golovuvati-v-evrosoyuzi-ukrajini-chas-pokladatis-na-vlasni-sili.html. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.
16. Двосторонні економічні відносини, проблемні питання в економічній сфері

(інформаційна довідка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://greece.mfa.gov.ua/ua/ukraine-gr/trade>. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

17. Країни за товарною структурою зовнішньої торгівлі на 2 зн. УКТЗЕД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

18. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Грецією [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://greece.mfa.gov.ua/ua/ukraine-gr/culture>. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

19. Греция и Украина. История отношений. Часть 2. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://vipresident.com/articles/25>. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

20. Угоди про співпрацю МДУ з іноземними партнерами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mdu.in.ua/index/ugody/0-13>. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

21. Факультет грецької філології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fgf-mgu.at.ua/index/dekanat_fakultetu_greckoji_filologii/0-5. (дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана.

REFERENCES:

1. Balabanov K. V. Baghatovekturnyj kharakter mizhnarodnoji dijalnosti MDGhU // Zovnishni spravy. – 2010. – № 1. – С. 49 – 53.

2. Balabanov K. V. Ukraina – Gretsija: s lyubov'yu v serdtse : vystupleniya, stat'i, interv'yu, razmyshleniya. – Donetsk : Nats. soyuz pisateley Ukrainy, zhurnal «Donbass», 2004. – 504 s.

3. Terent'eva N. A. Greki v Ukraine: ekonomicheskaya i kul'turno-prosvetitel'skaya deyatel'nost' (KhIX–KhKh vv.). – К., 1999.

4. Terentjeva N. Ukrajinsjko-ghrecjki kuljturni zv'jazky: formuvannya ta kuljturne zhyttja diaspori v Ghreciji [Electronic resource]. – Access mode : <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/12988/18-Terenteva.pdf?sequence=1>. (Accessed 20 July 2015).

5. Mjakushko S. V. Suspiljno-politychni, ekonomichni, naukovi zv'jazky Ukrajiny ta Ghreciji (90-ti roky KhKh st.) : Avtoref. dys. na zdobuttja naukovogho stupenja kand. polit. nauk: 23.00.02 – politychni instytuty i procesy / NAN Ukrajiny. In-t polit. i etnonac. doslidzh. – К., 2003. – 27 s.

6. Bulyk M. V. Socialjno-politychnyj rozvytok Ghreciji v umovakh jevropejskoji integracij. – К.: MDU, 2013. – 280 s.

7. Doghovirno-pravova baza mizh Ukrajinoju ta Ghrecijeju [Electronic resource]. – Access mode: <http://greece.mfa.gov.ua/ua/ukraine-gr/legal-acts>. (Accessed 20 July 2015)

8. Politychni vidnosyny [Electronic resource]. – Access mode : <http://greece.mfa.gov.ua/ua/ukraine-gr/diplomacy>. (Accessed 20 July 2015)

9. Erman G. Kto prishel k vlasti v Gretsii i chem eto chrevato dlya Ukrainy. – [Electronic resource]. – Access mode: http://news.liga.net/articles/politics/4908297-kto_prishel_k_vlasti_v_gretsii_i_chem_eto_chrevato_dlya_ukrainy.htm. (Accessed 20 July 2015)

10. Dannet K. Ugroza dlya Ukrainy s yugo-zapada – vybory v Gretsii. – [Electronic resource]. – Access mode : <http://uacrisis.org/ru/16777-threat-to-ukraine-from-the-southwest>. (Accessed 20 July 2015)

11. Ghrecija sered priorytetiv prezydenstva v JeS ne nazvala «Skhidne partnerstvo» i Ukrajinu [Electronic resource]. – Access mode : www.unian.ua/politics/859498-gretsija-sered-priorytetiv-prezidentstva-v-es-ne-nazvala-shidne-partnerstvo-i-ukrajinu.html. (Accessed 20 July 2015)

12. Novyy prem'er Gretsii nazyval Ukrajinu «neonatsistskoj» – SMI: [Electronic resource]. – Access mode : http://zn.ua/WORLD/novyy-premer-grecii-nazyval-ukrajinu-neonacistskoj-smi-165337_.html (Accessed 20 July 2015)

13. MID Gretsii: Ukrainskij konflikt sozdaet problemy v otnosheniyakh RF i Gretsii [Electronic resource]. – Access mode : www.unian.net/world/1028930-mid-gretsii-ukrainskij-konflikt-sozdaet-problemyi-v-otnosheniyah-rf-i-gretsii.html. (Accessed 20 July 2015)

14. Pozyciju Ghreciji shhodo sankcij nepravyljno zrozumily – ministr finansiv – [Electronic resource]. – Access mode : www.eurointegration.com.ua/news/2015/01/29/7030250/ (Accessed 20 July 2015)

15. Khotyn R. Ghrecija pochynaje gholovuvaty v Jevrosojuzi – Ukrajinu chas pokladatysj na vlasni syly [Electronic resource]. – Access mode : www.unian.ua/politics/866356-gretsija-pochinae-golovuvaty-v-evrosoyuzi-ukrajini-chas-pokladatis-na-vlasni-sily.html. (Accessed 20 July 2015)

16. Dvostoronni ekonomichni vidnosyny, problemni pytannja v ekonomichnij sferi (informacijna dovidka) [Electronic resource]. – Access mode : <http://greece.mfa.gov.ua/ua/ukraine-gr/trade>. (Accessed 20 July 2015)

17. Krajiny za tovarnoju strukturoju zovnishnjoji torghivli na 2 zn. UKTZED [Electronic resource]. – Access mode: www.ukrstat.gov.ua/. (Accessed 20 July 2015)

18. Kuljturno-ghumanitarne spivrobotnyctvo mizh Ukrajinou ta Ghrecijeju [Electronic resource]. – Access mode : <http://greece.mfa.gov.ua/ua/ukraine-gr/culture>. (Accessed 20 July 2015)

19. Gretsija i Ukraina. Istoriya otnosheniy. Chast' 2. [Electronic resource]. – Access mode : <http://vipresident.com/articles/25>. (Accessed 20 July 2015)

20. Ughody pro spivpracju MDU z inozemnymu partneramy [Electronic resource]. – Access mode : <http://mdu.in.ua/index/ugody/0-13>. (Accessed 20 July 2015)

21. Fakultet ghrecjkoji filologhiji [Electronic resource]. – Access mode : http://fgf-mgu.at.ua/index/dekanat_fakultetu_greckoji_filologiji/0-5. (Accessed 20 July 2015)

Лысак В. Ф., доктор исторических наук, профессор кафедры международных отношений и внешней политики, Мариупольский государственный университет (Мариуполь, Украина), E-mail: fifitau@ukr.net

Отношения с Греческой республикой в контексте средиземноморского направления внешней политики Украины

Аннотация. Рассмотрены двухсторонние отношения Украины и Греческой Республики, как страны Европейского Союза в контексте средиземноморского направления внешней политики нашего государства. Проанализированы современные политические отношения, торгово-экономическое сотрудничество и культурно-гуманитарные связи. Внимание уделено отношению власти Греции к событиям в Украине.

Ключевые слова: внешняя политика, средиземноморское направление, Греческая Республика, политические отношения, торгово-экономическое сотрудничество, культурно-гуманитарные связи

Lysak V., doctor of Historical Sciences, professor of the Department of international relations and foreign policy, Mariupol State University (Mariupol, Ukraine), E-mail: fifitau@ukr.net

The relationships with the Hellenic Republic in context of the Mediterranean direction of foreign policy of Ukraine

Abstract. Attention is paid to the Mediterranean direction of Ukraine's foreign policy through the study of modern bilateral relations between Ukraine and the Hellenic Republic. It was considered such spheres as political cooperation, trade and economic and cultural-humanitarian cooperation. Considering that sea route from Ukraine to the world is run through the Bosphorus and some projects of energy supply for our country related to the Mediterranean, it is important the further development of relations between Ukraine and the countries of the Mediterranean. One of these Mediterranean countries is the Hellenic Republic. Paying attention to crisis phenomena that are typical for our countries in recent years, examining the state of bilateral relations between Ukraine and the Hellenic Republic puts one of the actual problems of Ukrainian foreign policy. Aim of this article is a study of bilateral relations between Ukraine and the Hellenic Republic in the context of the Mediterranean direction of Ukrainian foreign policy. It is proved that bilateral relations with the Hellenic Republic represent one of the actual directions of foreign policy of Ukraine. It shows political, trade-economic, cultural and humanitarian cooperation. Nevertheless, the recent events in the two countries have affected to the attitude of the authorities of Greece to the Ukraine. One can state that Greece, as a country of the European Union, supports anti-Russian sanctions. Socio-political events in Greece have shown some difference in the views of political parties about Ukrainian crisis and the war in Eastern Ukraine. But today there is further cooperation between the two governments. Trade and economic relations are feeling the consequences of the crisis. There is a decrease in total turnover. The reduction of exports due to the war in the Eastern Ukraine, resulting in decreased volumes of production, which delivered from enterprises of Donbass. Reduction of services to Greek consumers provided by Ukraine in 2014 due to the fact that a significant number of them were from Crimea which annexed by Russia. Particular, it concerns the servicing of Greek ships and crews. An important part importance in bilateral relations belongs to cooperation in the sphere of education and culture. In recent years, the contribution to the bilateral relations have made the leading universities of Ukraine and the

Hellenic Republic. All this proves that Greece is a very important partner in the context of the Mediterranean direction of Ukraine's foreign policy.

Key words: *foreign policy, the Mediterranean direction, the Hellenic Republic, political relations, trade and economic cooperation, cultural and humanitarian cooperation.*

УДК 327 (XX-XXI)

Матлай Л. С.

кандидат історичних наук,
асистент кафедри політології та міжнародних відносин
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна), E-mail: visnukDNU@i.ua

МЕКСИКА У МІЖНАРОДНІЙ ІНТЕГРАЦІЇ: ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

***Анотація.** Розглянуто тенденції поглиблення світової політичної та економічної інтеграції через участь Мексики у регіональних та глобальних інтеграційних процесах. Проаналізовано зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні відносини країни у межах Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА), інших континентальних та транс-континентальних торгово-економічних об'єднань. Ця латиноамериканська держава уклала регіональні та двосторонні угоди про вільну торгівлю з понад сорока державами світу.*

***Ключові слова:** Мексика, глобалізація, політична та економічна інтеграція, зовнішня політика, мегаблоки.*

Сьогодні формуються масштабні проекти Транстихокеанського партнерства, націленого на інтенсифікацію зв'язків між Північноамериканською зоною вільної торгівлі (НАФТА) на чолі з США та державами Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР) і зони вільної торгівлі між НАФТА та Європейським Союзом. У даній ситуації підвищується роль Мексики, оскільки ця країна знаходиться у своєрідному епіцентрі фундаментальних зрушень у світовій економіці і стала єдиною державою у світі, яка має повні пакети договорів про міжнародну економічну та комерційну співпрацю зі всіма найбільшими ринками світу. Тому узагальнення інтеграційного досвіду Мексики є актуальним.

Джерельною базою наукової розвідки стали заяви президентів Мексики, щорічні звіти глав держави з основних питань внутрішньої та зовнішньої політики. При теоретичному опрацюванні теми використовувалися аналітичні праці мексиканських політиків та науковців, зокрема, Хорхе Кастаньєди, Ектора Каміна, Лорени Руано.

У 90-ті роки ХХ століття під впливом світових подій, пов'язаних з розпадом біполярної системи, посиленням ролі США та поширенням глобалізаційних процесів, адміністрації президентів Мексики Карлоса Салінаса (1988-1994 роки) та Ернесто Седільо (1994-2000 роки) взяли курс на проведення внутрішніх неоліберальних реформ, підвищення ефективності національної економіки. В таких умовах, економічні цілі слугували підвалинами зовнішньополітичної стратегії. Став впроваджуватися новий курс на торгівельно-економічну інтеграцію зі Сполученими Штатами та Канадою. У лютому 1990 року президент Карлос Салінас висловив намір укласти з США угоду про вільну торгівлю. Його план схвалив президент Сполучених Штатів Джордж Буш (ст.). На зустрічі обох лідерів 11 червня 1990 року вирішено розпочати переговори про створення зони вільної торгівлі між двома країнами. Згодом, 12 червня 1991 року відбулася тристороння зустріч глав північноамериканських держав, оскільки через об'єднання у нову зону вільної торгівлі лише США та Мексики виникла б прихована загроза обмеження досягнень та дії канадсько-американської угоди про вільну торгівлю 1989 року (CUSTA). В результаті дебатів та дискусій, президентами США та Мексики Джорджем Бушем (ст.) і Карлосом Салінасом, канадським прем'єр-міністром Брайаном Малруні